ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

Επενδύσεις σε χρηματοοικονομικά μέσα και συμμετοχές

Αναγνώριση, επιμέτρηση και παρουσίαση κατά ΔΠΧΑ 9, ΔΛΠ 28, ΔΠΧΑ 10 και ΔΛΠ 21

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Συντομογραφίες που χρησιμοποιούνται

Συντομογραφία	Πλήρης ονομασία (αγγλικά)	Πλήρης ονομασία (ελληνικά)
IFRS / ΔΠΧΑ	International Financial Reporting Standards	Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς
IAS / ΔΛΠ	International Accounting Standards	Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα
IASB / ΣΔΛΠ	International Accounting Standards Board	Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων
Greek GAAP / ΕΛΠ	Greek Accounting Standards (Law 4308/2014)	Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (Ν. 4308/2014)
AC	Amortised Cost	Αποσβεσμένο κόστος
FVTPL	Fair Value Through Profit or Loss	Εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων
FVOCI	Fair Value Through Other Comprehensive Income	Εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων
OCI / ΛΣΕ	Other Comprehensive Income	Λοιπά συνολικά έσοδα
SPPI	Solely Payments of Principal and Interest	Αποκλειστικά πληρωμές κεφαλαίου και τόκου
ECL	Expected Credit Losses	Αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες
BoD / ΔΣ	Board of Directors	Διοικητικό Συμβούλιο

01

Βασικές έννοιες

Ποιος επενδύει, σε τι, και πώς εμφανίζεται η επένδυση στην κατάσταση οικονομικής θέσης.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

Τρεις ρόλοι σε κάθε επένδυση

Επενδυτής

Η οντότητα που αποκτά και κατέχει μετοχές ή ομολογίες άλλης οντότητας.

Γι’ αυτήν: **χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο**.

Εκδότης μετοχών

Η οντότητα που εκδίδει μετοχές και αντλεί ίδια κεφάλαια.

Γι’ αυτήν: **συμμετοχικός τίτλος**.

Οφειλέτης ομολογιών

Η οντότητα που εκδίδει ομολογίες και δανείζεται.

Γι’ αυτήν: **χρηματοοικονομική υποχρέωση**.

Μετοχές = τίτλοι ιδιοκτησίας

Ομολογίες = τίτλοι δανεισμού

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

Βραχυπρόθεσμη ή μακροπρόθεσμη επένδυση;

Βραχυπρόθεσμη — κυκλοφορούν ενεργητικό

Πρέπει να ισχύουν **και τα δύο**:

1. Η επένδυση είναι ρευστοποιήσιμη, δηλαδή μετατρέπεται άμεσα σε μετρητά.
2. Ο επενδυτής προτίθεται να τη ρευστοποιήσει εντός 12 μηνών ή να τη χρησιμοποιήσει για εξόφληση βραχυπρόθεσμης υποχρέωσης.

Μακροπρόθεσμη — μη κυκλοφορούν ενεργητικό

Όλες οι υπόλοιπες επενδύσεις, για παράδειγμα:

- στρατηγικές συμμετοχές σε μετοχές
- ομολογίες που διακρατούνται έως τη λήξη
- συμμετοχές σε συγγενείς και θυγατρικές

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ

Μετοχές για εμπορία και διαθέσιμες προς πώληση

Στην παραδοσιακή ορολογία, οι βραχυπρόθεσμες επενδύσεις διακρίνονταν σε **διαπραγματεύσιμες**, **διακρατούμενες ως τη λήξη** και **διαθέσιμες προς πώληση**.

Μετοχές κρατούμενες για εμπορία

Μετοχές εταιρειών εισηγμένων σε χρηματιστήρια αξιών, που αποκτήθηκαν με **πρωταρχικό σκοπό το κέρδος από τις βραχυχρόνιες διακυμάνσεις των τιμών τους**.

Έχουν βραχυπρόθεσμο χαρακτήρα και εμφανίζονται στο κυκλοφορούν ενεργητικό.

Μετοχές διαθέσιμες προς πώληση

Όσες μετοχές **δεν** χαρακτηρίζονται ως κρατούμενες για εμπορία: η επιχείρηση δεν τις κατέχει κυρίως για κέρδος από βραχυχρόνιες διακυμάνσεις.

Η κατάταξή τους στην κατάσταση οικονομικής θέσης (κυκλοφορούν ή μη) εξαρτάται από την πρόθεση της διοίκησης για τη ρευστοποίησή τους.

Κατά ΔΠΧΑ 9: οι πρώτες είναι σε FVTPL· οι δεύτερες σε FVTPL ή, με αμετάκλητη επιλογή, σε FVOCI.

ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Το ποσοστό συμμετοχής καθορίζει τη λογιστική μέθοδο

< 20%

Χωρίς ουσιώδη επιρροή

ΔΠΧΑ 9 — εύλογη αξία

20–50%

Ουσιώδης επιρροή

ΔΛΠ 28 — μέθοδος καθαρής θέσης

> 50%

Έλεγχος

ΔΠΧΑ 10 — ενοποίηση

Τα ποσοστά είναι μαχητά τεκμήρια: κρίσιμη είναι η ουσία (επιρροή, έλεγχος), όχι ο αριθμός. Οι ομολογίες ακολουθούν πάντα το ΔΠΧΑ 9.

02

Από το ΔΛΠ 39 στο ΔΠΧΑ 9

Γιατί άλλαξε το πλαίσιο, τι ισχύει σήμερα και γιατί η παλιά ορολογία επιβιώνει στα ΕΛΠ.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

ΔΛΠ 39: τέσσερις κατηγορίες βάσει πρόθεσης

Περιουσιακά στοιχεία (ΔΛΠ 32) — ΔΛΠ 39	Επιμέτρηση	Μεταβολές αξίας
Εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων	Εύλογη αξία	Αποτελέσματα
Διακρατούμενες έως τη λήξη	Αποσβεσμένο κόστος	—
Δάνεια και απαιτήσεις	Αποσβεσμένο κόστος	—
Διαθέσιμα προς πώληση	Εύλογη αξία	Λοιπά συνολικά έσοδα

Υποχρεώσεις (ΔΛΠ 32): σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων ή στο αποσβεσμένο κόστος. **Αρχική επιμέτρηση:** εύλογη αξία, πλέον κόστους συναλλαγής για όσα δεν είναι σε FVTPL. **Μεταγενέστερη:** εύλογη αξία ή αποσβεσμένο κόστος, ανάλογα με την κατηγορία.

Η κατάταξη στηριζόταν στην πρόθεση της διοίκησης. Το ΔΛΠ 39 αντικαταστάθηκε από το ΔΠΧΑ 9 από 1/1/2018· υπό προϋποθέσεις ορισμένες οντότητες μπορούσαν να συνεχίσουν να το εφαρμόζουν για περιόδους πριν από 1/1/2023. Η ορολογία του επιβιώνει στα ΕΛΠ.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ · ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Κατηγορίες και κλάσεις δεν είναι το ίδιο

Κατηγορίες επιμέτρησης

Ορίζονται από το ίδιο το πρότυπο (ΔΛΠ 39 παρ. 9· ΔΠΧΑ 7 παρ. 8): περιουσιακά στοιχεία σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (για εμπορία ή προσδιορισμένα κατά την αρχική αναγνώριση), διακρατούμενες έως τη λήξη, δάνεια και απαιτήσεις, διαθέσιμα προς πώληση· υποχρεώσεις σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων ή στο αποσβεσμένο κόστος.

Κλάσεις χρηματοοικονομικών μέσων

Δεν υπάρχει δεσμευτικός κατάλογος. Η οντότητα τις ορίζει σε **λεπτομερέστερο επίπεδο** από τις κατηγορίες και τις συμφωνεί με την κατάσταση οικονομικής θέσης (ΔΠΧΑ 7 παρ. 6).

Π.χ. τα «διαθέσιμα προς πώληση» χωρίζονται σε ομολογίες και μετοχές, και οι μετοχές σε εισηγμένες και μη εισηγμένες.

ΔΠΧΑ 9 · ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Το ΔΠΧΑ 9 με μια ματιά

07/2014

Έκδοση

Το IASB δημοσίευσε την τελική μορφή του ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά μέσα», σε αντικατάσταση του ΔΛΠ 39.

1/1/2018

Υποχρεωτική εφαρμογή

Για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν από 1/1/2018. Επιτρεπόταν η πρόωρη εφαρμογή.

Στόχος

Απλούστευση

Απλούστευση της λογιστικής των χρηματοοικονομικών μέσων και κάλυψη αδυναμιών που ανέδειξε η χρηματοπιστωτική κρίση.

ΔΠΧΑ 9 · ΑΠΟ 1/1/2018

Τι άλλαξε με το ΔΠΧΑ 9

Νέα βάση κατάταξης

Επιχειρηματικό μοντέλο και χαρακτηριστικά ταμειακών ροών — όχι η πρόθεση της διοίκησης.

Καταργούνται δύο κατηγορίες

Δεν υπάρχουν πλέον τα «διακρατούμενα έως τη λήξη» και τα «διαθέσιμα προς πώληση».

Ενσωματωμένα παράγωγα

Δεν διαχωρίζονται πια στα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία· ο διαχωρισμός μένει για υποχρεώσεις και μη χρηματοοικονομικά στοιχεία.

Ίδιος πιστωτικός κίνδυνος

Όταν μια υποχρέωση είναι σε FVTPL, η μεταβολή λόγω του ιδίου πιστωτικού κινδύνου πηγαίνει στα λοιπά συνολικά έσοδα.

Επιπλέον: νέο μοντέλο απομείωσης βάσει αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών (ECL)

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

Τα ΕΛΠ (Ν. 4308/2014) κρατούν την ορολογία του ΔΛΠ 39

Διαθέσιμες για πώληση επενδύσεις

Μη παράγωγα χρηματοοικονομικά στοιχεία που η οντότητα χαρακτηρίζει ως διαθέσιμα για πώληση κατά την αρχική αναγνώριση, καθώς και κάθε μη παράγωγο που δεν ανήκει σε:

- δάνεια και απαιτήσεις
- διακρατούμενες έως τη λήξη επενδύσεις
- στοιχεία εμπορικού χαρτοφυλακίου

Διακρατούμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις

Μη παράγωγα στοιχεία με καθορισμένες ή προσδιορίσιμες πληρωμές και καθορισμένη λήξη, που η οντότητα έχει την **πρόθεση και τη δυνατότητα** να διακρατήσει έως τη λήξη.

Εξαιρούνται τα δάνεια και απαιτήσεις και όσα χαρακτηρίστηκαν αρχικά ως εμπορικά ή διαθέσιμα για πώληση.

Πηγή: Παράρτημα Α (Ορισμοί), Ν. 4308/2014.

03

Αναγνώριση και επιμέτρηση κατά ΔΠΧΑ 9

Πότε αναγνωρίζουμε, σε ποιο ποσό, και σε ποια από τις τρεις κατηγορίες ανήκει κάθε τίτλος.

ΔΠΧΑ 9 · ΑΡΧΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

Κάθε χρηματοοικονομικό μέσο έχει δύο πλευρές

Αναγνωρίζεται όταν η οντότητα γίνεται **συμβαλλόμενο μέρος** στους όρους του μέσου. Ό,τι είναι περιουσιακό στοιχείο για τον έναν, είναι υποχρέωση ή συμμετοχικός τίτλος για τον άλλον.

Συναλλαγή	Κάτοχος	Εκδότης / αντισυμβαλλόμενος
Έκδοση μετοχών	Χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο (η επένδυση)	Συμμετοχικός τίτλος (μετοχικό κεφάλαιο)
Έκδοση ομολογιών	Χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο (η επένδυση)	Χρηματοοικονομική υποχρέωση (ομολογίες)
Πώληση με τιμολόγιο	Χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο (η απαίτηση)	Χρηματοοικονομική υποχρέωση (το πληρωτέο)

ΔΠΧΑ 9 · ΑΡΧΙΚΗ ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΗ

Εύλογη αξία, προσαρμοσμένη για το κόστος συναλλαγής

Περιουσιακά στοιχεία: εύλογη αξία + κόστος συναλλαγής

Υποχρεώσεις: εύλογη αξία – κόστος συναλλαγής

Στοιχεία σε FVTPL: το κόστος συναλλαγής βαρύνει απευθείας τα αποτελέσματα

Εύλογη αξία (ΔΠΧΑ 13)

Η τιμή που θα εισπραττόταν για την πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου, ή θα καταβαλλόταν για τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης, σε κανονική συναλλαγή μεταξύ συμμετεχόντων στην αγορά κατά την ημερομηνία επιμέτρησης.

Κόστος συναλλαγής

Το οριακό κόστος που αποδίδεται άμεσα στην απόκτηση, έκδοση ή διάθεση του μέσου.

Π.χ. προμήθειες χρηματιστή, τέλη και φόροι συναλλαγής.

ΔΠΧΑ 9 · ΠΑΥΣΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ

Πότε ένα μέσο παύει να αναγνωρίζεται

Ενεργητικό

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

Όταν **λήγουν τα συμβατικά δικαιώματα** στις ταμειακές ροές, ή όταν το στοιχείο **μεταβιβάζεται** μαζί με τους κινδύνους και τα οφέλη του.

Παθητικό

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις

Όταν η υποχρέωση που ορίζει η σύμβαση **εξοφλείται, ακυρώνεται ή λήγει**.

Ο κανόνας του ΔΛΠ 39 μεταφέρθηκε αυτούσιος στο ΔΠΧΑ 9.

ΔΠΧΑ 9 · ΚΑΤΑΤΑΞΗ

Η κατάταξη απαντά σε δύο ερωτήματα

1

Επιχειρηματικό μοντέλο

Πώς διαχειρίζεται η οντότητα τα στοιχεία για να παράγει ταμειακές ροές; Με είσπραξη των συμβατικών ροών, με είσπραξη και πώληση, ή με εμπορία;

2

Συμβατικές ταμειακές ροές (SPPI)

Είναι οι ροές **αποκλειστικά πληρωμές κεφαλαίου και τόκου** επί του ανεξόφλητου κεφαλαίου; Οι μετοχές δεν περνούν ποτέ αυτό το τεστ.

ΔΠΧΑ 9 · ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ

Πώς αξιολογούνται τα δύο κριτήρια

Επιχειρηματικό μοντέλο

- Αξιολογείται σε επίπεδο χαρτοφυλακίου, όχι ανά μέσο.
- Αντανακλά πώς λειτουργεί η οντότητα και πώς αξιολογείται η απόδοση από τα βασικά διευθυντικά στελέχη (όπως ορίζονται στο ΔΛΠ 24).
- Η «διακράτηση για είσπραξη» δεν απαιτεί διακράτηση όλων των στοιχείων έως τη λήξη· ορισμένες πωλήσεις είναι συμβατές με αυτήν.

Συμβατικές ταμειακές ροές (SPPI)

- Αξιολογούνται ανά μέσο.
- Ροές που είναι αποκλειστικά πληρωμές κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου κεφαλαίου.
- Ο τόκος πρέπει να αποτελεί αντάλλαγμα μόνο για τη διαχρονική αξία του χρήματος και τον πιστωτικό κίνδυνο.
- Η αξιολόγηση γίνεται στο νόμισμα έκφρασης του μέσου· οι συναλλαγματικές διακυμάνσεις δεν λαμβάνονται υπόψη.

Το ΔΠΧΑ 9 περιλαμβάνει αρκετά παραδείγματα εφαρμογής και για τα δύο κριτήρια.

ΔΠΧΑ 9 · ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Κατάταξη και μεταγενέστερη επιμέτρηση

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία κατατάσσονται σε **τρεις κατηγορίες**: (1) αποσβεσμένο κόστος, (2) εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, (3) εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων — με διαφορετικούς κανόνες για χρεωστικούς και συμμετοχικούς τίτλους.

(1) Αποσβεσμένο κόστος

Κριτήρια (και τα δύο)

- Επιχειρηματικό μοντέλο: διακράτηση για είσπραξη των συμβατικών ροών
- Ροές αποκλειστικά και μόνο κεφάλαιο και τόκος (SPPI)

Μεταγενέστερη επιμέτρηση

- Αποσβεσμένο κόστος με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου
- Υπόκειται σε απομείωση (ECL)

(2) Εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων

Κριτήρια

- Όσα δεν πληρούν τα κριτήρια για AC ή FVOCI — και όσα διακρατούνται για διαπραγμάτευση
- Όσα προσδιορίστηκαν αμετάκλητα κατά την αρχική αναγνώριση, επειδή έτσι εξαλείφεται ή μειώνεται σημαντικά μια λογιστική αναντιστοιχία

Μεταγενέστερη επιμέτρηση

- Εύλογη αξία· όλα τα κέρδη και οι ζημίες στα αποτελέσματα

(3α) FVOCI — χρεωστικοί τίτλοι

Κριτήρια (και τα δύο)

- Μοντέλο: διακράτηση για είσπραξη και πώληση
- Ροές SPPI

Μεταγενέστερη επιμέτρηση

- Εύλογη αξία· κέρδη/ζημίες στα ΛΣΕ
- Κατά την πώληση μεταφέρονται στα αποτελέσματα (ανακύκλωση)
- Τόκοι στα αποτελέσματα με το πραγματικό επιτόκιο

(3β) FVOCI — συμμετοχικοί τίτλοι

Κριτήρια

- Μετοχές εντός ΔΠΧΑ 9 που δεν διακρατούνται για διαπραγμάτευση
- Ο προσδιορισμός είναι προαιρετικός και αμετάκλητος

Μεταγενέστερη επιμέτρηση

- Εύλογη αξία· κέρδη/ζημίες στα ΛΣΕ
- Δεν μεταφέρονται ποτέ στα αποτελέσματα
- Τα μερίσματα αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα

ΔΠΧΑ 9 · ΧΡΕΩΣΤΙΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ

Από τα δύο κριτήρια στην κατηγορία

Επιχειρηματικό μοντέλο	SPPI;	Κατηγορία
Διακράτηση για είσπραξη των συμβατικών ροών	Ναι	Αποσβεσμένο κόστος
Διακράτηση για είσπραξη και πώληση	Ναι	FVOCI (με ανακύκλωση)
Εμπορία ή διαχείριση βάσει εύλογης αξίας	—	FVTPL
Οποιοδήποτε μοντέλο	Όχι	FVTPL

Επιλογή εύλογης αξίας: ένα στοιχείο μπορεί να οριστεί αμετάκλητα σε FVTPL, αν έτσι εξαλείφεται μια λογιστική αναντιστοιχία.

Ανακύκλωση: κατά την πώληση, το σωρευμένο ποσό του αποθεματικού μεταφέρεται από τα ΛΣΕ στα αποτελέσματα.

ΔΠΧΑ 9 · ΜΕΤΟΧΕΣ

Μετοχές: FVTPL, εκτός αν επιλεγεί FVOCI

Κανόνας: FVTPL

Οι μετοχές δεν πληρούν το κριτήριο SPPI, άρα επιμετρώνται σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων.

Οι μετοχές που κατέχονται για εμπορία είναι **πάντα** σε FVTPL.

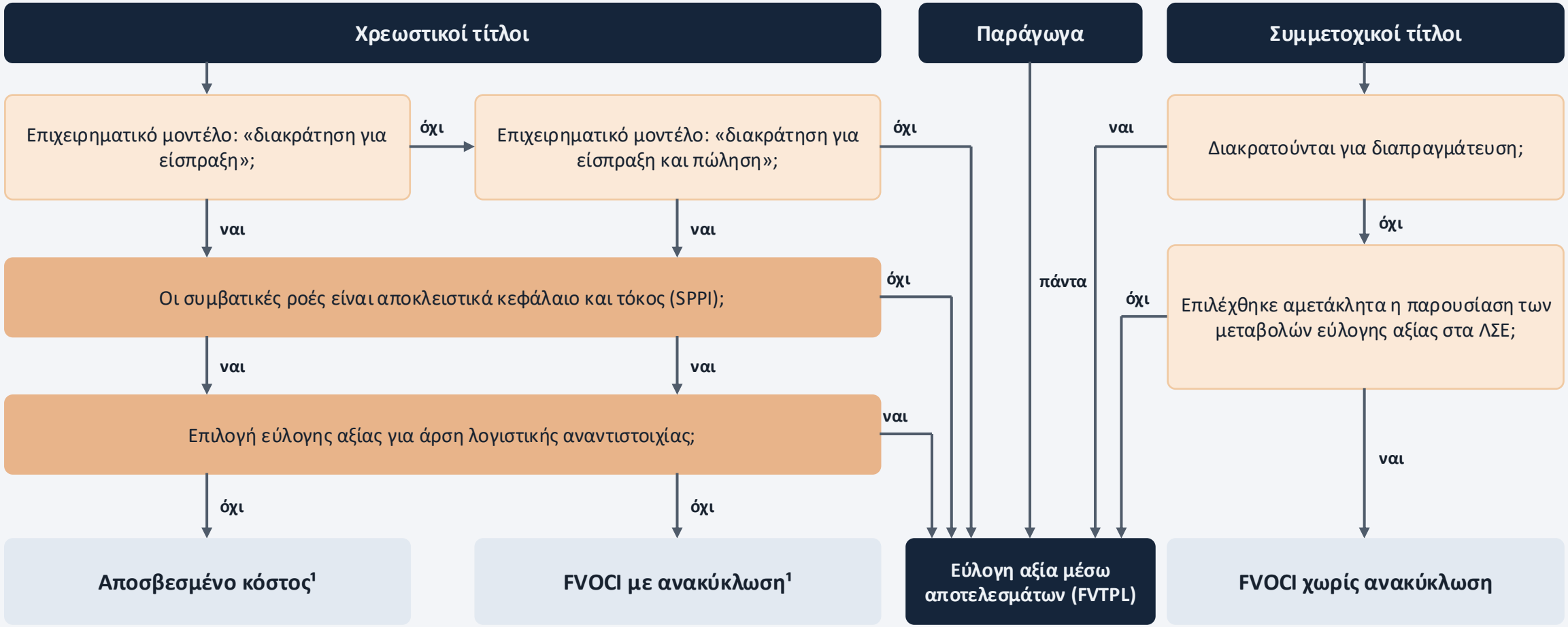
Εξαίρεση: επιλογή FVOCI

- Μόνο για μετοχές που ΔΕΝ κατέχονται για εμπορία
- Αμετάκλητη, ανά επένδυση, κατά την αρχική αναγνώριση
- Τα κέρδη και οι ζημίες δεν ανακυκλώνονται ποτέ — ούτε κατά την πώληση
- Τα μερίσματα αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα

Η ίδια μεταβολή τιμής καταλήγει σε διαφορετική κατάσταση ανάλογα με την κατάταξη — αυτή είναι η σύνδεση με τα λοιπά συνολικά έσοδα (OCI).

ΔΠΧΑ 9 · ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΡΟΗΣ

Πώς κατατάσσεται ένα περιουσιακό στοιχείο

[1] Υπόκειται σε απομείωση (αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες). Προσαρμογή από διάγραμμα της PwC, «IFRS 9 Classification and measu rement».

ΔΠΧΑ 9 · ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΣ ΤΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

Τρεις αφετηρίες, τέσσερις κατηγορίες

Ο δρόμος ξεκινά από το **είδος του μέσου** — γι' αυτό το διάγραμμα έχει τρεις στήλες.

1

Χρεωστικοί τίτλοι

ομόλογα, δάνεια, απαιτήσεις

- **Επιχειρηματικό μοντέλο:** «είσπραξη» → AC· «είσπραξη και πώληση» → FVOCI· κανένα από τα δύο → FVTPL
- **SPPI:** μόνο κεφάλαιο και τόκος; Αν όχι (π.χ. μετατρεψιμότητα) → FVTPL
- **Επιλογή εύλογης αξίας:** προαιρετικά FVTPL, μόνο για άρση λογιστικής αναντιστοιχίας

2

Παράγωγα

swaps, προθεσμιακά, δικαιώματα

Πάντα FVTPL.

Οι ροές τους εξαρτώνται από μια υποκείμενη μεταβλητή (επιτόκιο, ισοτιμία, τιμή), άρα δεν περνούν ποτέ το SPPI.

Εξαίρεση: μέσα αντιστάθμισης ταμειακών ροών στη λογιστική αντιστάθμισης (ξεχωριστό θέμα).

3

Συμμετοχικοί τίτλοι

μετοχές

- Δεν έχουν «κεφάλαιο και τόκο», άρα δεν περνούν το SPPI· βάση: FVTPL
- Για διαπραγμάτευση → **FVTPL υποχρεωτικά**
- Αλλιώς: **αμετάκλητη επιλογή**, ανά τίτλο, κατά την αρχική αναγνώριση → FVOCI χωρίς ανακύκλωση

Το FVTPL είναι η «προεπιλογή»: ό,τι δεν πληροί τις προϋποθέσεις πηγαίνει εκεί. Οι άλλες τρεις κατηγορίες είναι εξαιρέσεις που πρέπει να «κερδηθούν».

ΔΠΧΑ 9 · ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΑΤΑΤΑΞΗΣ

Το διάγραμμα σε επτά παραδείγματα

Στοιχείο	Διαδρομή στο διάγραμμα	Κατηγορία
Ομόλογο που η τράπεζα κρατά ως τη λήξη	Είσπραξη → SPPI ναι → χωρίς επιλογή ΕΑ	**Αποσβεσμένο κόστος**
Ομόλογα χαρτοφυλακίου ρευστότητας	Είσπραξη και πώληση → SPPI ναι	**FVOCI με ανακύκλωση**
Μετατρέψιμο ομόλογο	SPPI όχι (η απόδοση συνδέεται με τη μετοχή)	**FVTPL**
Ομόλογα εμπορικού χαρτοφυλακίου	Κανένα από τα δύο μοντέλα	**FVTPL**
Συμβόλαιο ανταλλαγής επιτοκίων (swap)	Παράγωγο → πάντα	**FVTPL**
Μετοχές για βραχυπρόθεσμο κέρδος	Διακρατούνται για διαπραγμάτευση	**FVTPL**
Στρατηγική συμμετοχή 5% σε προμηθευτή	Όχι για διαπραγμάτευση → επιλογή ΛΣΕ	**FVOCI χωρίς ανακύκλωση**

Σχεδόν όλα τα βέλη του διαγράμματος καταλήγουν στο FVTPL: ό,τι δεν «κερδίζει» μια εξαίρεση επιμετράται σε εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων.

FVOCI ΜΕ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ · ΕΝΝΟΙΑ

FVOCI με ανακύκλωση: τι πηγαίνει πού

Ο χρεωστικός τίτλος εμφανίζεται **στον ισολογισμό στην εύλογη αξία**, ενώ **στα αποτελέσματα σαν να ήταν σε αποσβεσμένο κόστος**. Η διαφορά «παρκάρει» προσωρινά στα ΛΣΕ.

Στα αποτελέσματα

- Τόκοι, με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου
- Ζημίες απομείωσης (ECL)
- Συναλλαγματικές διαφορές

Ακριβώς όπως στο αποσβεσμένο κόστος.

Στα λοιπά συνολικά έσοδα

- Η υπόλοιπη μεταβολή της εύλογης αξίας
- Σωρεύεται στο αποθεματικό εύλογης αξίας, στα ίδια κεφάλαια

Μια προσωρινή «στάση».

Κατά την πώληση: ανακύκλωση

Το σωρευμένο υπόλοιπο του αποθεματικού **μεταφέρεται από τα ΛΣΕ στα αποτελέσματα**.

Έτσι το κέρδος ή η ζημία της πώλησης εμφανίζεται τελικά στα αποτελέσματα.

Η λογική: στο μοντέλο «είσπραξη και πώληση» μετρούν και οι ροές (τόκοι στα αποτελέσματα) και η αξία πώλησης (εύλογη αξία στον ισολογισμό) — χωρίς διακυμάνσεις στα κέρδη που ίσως αντιστραφούν πριν την πώληση.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ · FVOCI ΜΕ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ · Χ1

Ομόλογο σε FVOCI: η εύλογη αξία πέφτει

Την 1/1/Χ1 η εταιρεία αγοράζει ομόλογο ονομαστικής αξίας €1.000 **στο άρτιο**, με κουπόνι 5% (πραγματικό επιτόκιο 5%). Στις 31/12/Χ1 εισπράττει τον τόκο, ενώ η εύλογη αξία πέφτει στα €960.

Ημ/νία	Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση
1/1/Χ1	Ομόλογο (FVOCI)	1.000	
	Ταμειακά διαθέσιμα		1.000
31/12/Χ1	Ταμειακά διαθέσιμα	50	
	Έσοδα τόκων — αποτελέσματα (1.000 × 5%)		50
31/12/Χ1	Αποθεματικό εύλογης αξίας (ΛΣΕ)	40	
	Ομόλογο (FVOCI) (1.000 − 960)		40

Λογιστική αξία ομολόγου

€960

Στα αποτελέσματα

+€50

Στα ΛΣΕ

−€40

Τα αποτελέσματα δείχνουν μόνο τον τόκο των €50, όπως θα έδειχναν και στο αποσβεσμένο κόστος· η πτώση των €40 δεν «χτυπά» τα κέρδη.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ · FVOCI ΜΕ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ · X2

Πώληση του ομολόγου και ανακύκλωση

Αρχές X2 η εύλογη αξία ανεβαίνει στα €1.010 και το ομόλογο πωλείται σε αυτή την τιμή. Το αποθεματικό έχει τώρα πιστωτικό υπόλοιπο **€10** (−40 + 50).

Βήμα	Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση
1. Αποτίμηση	Ομόλογο (FVOCI) (1.010 − 960)	50	
	Αποθεματικό εύλογης αξίας (ΛΣΕ)		50
2. Πώληση	Ταμειακά διαθέσιμα	1.010	
	Ομόλογο (FVOCI)		1.010
3. Ανακύκλωση	**Αποθεματικό εύλογης αξίας (ΛΣΕ)**	**10**	
	Κέρδος από πώληση — αποτελέσματα		**10**

Αποθεματικό πριν την πώληση

€10

Κέρδος στα αποτελέσματα

+€10

Αποθεματικό μετά

€0

€10 = τιμή πώλησης €1.010 − αποσβεσμένο κόστος €1.000. Συνολικά τα αποτελέσματα (τόκος €50 + κέρδος €10) είναι ίδια με όσα θα έδειχνε το αποσβεσμένο κόστος.

Η ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΗ [1] · ΑΠΟΜΕΙΩΣΗ

Αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες σε AC και FVOCI

Ποια στοιχεία υπόκεινται σε απομείωση;

- **Αποσβεσμένο κόστος:** ναι
- **FVOCI χρεωστικοί τίτλοι:** ναι
- **FVTPL:** όχι — ο πιστωτικός κίνδυνος «περνά» ήδη μέσα από την εύλογη αξία
- **FVOCI μετοχές:** όχι — δεν υπάρχει έλεγχος απομείωσης

Πώς καταχωρείται στο FVOCI

Το ομόλογο εμφανίζεται ήδη στην εύλογη αξία, άρα η πρόβλεψη δεν μειώνει τη λογιστική του αξία:

Χ **Ζημία απομείωσης (αποτελέσματα)**

Π **Αποθεματικό εύλογης αξίας (ΛΣΕ)**

Η ζημία περνά στα αποτελέσματα και απλώς «μετακινείται» μέσα από τα ΛΣΕ. Στο αποσβεσμένο κόστος, αντίθετα, η πρόβλεψη μειώνει τη λογιστική αξία.

Η υποσημείωση [1] στο διάγραμμα σημαίνει ακριβώς αυτό: μόνο οι δύο κατηγορίες με «[1]» εφαρμόζουν το μοντέλο αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών (ECL).

ΣΥΓΚΡΙΣΗ · ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ

FVOCI με και χωρίς ανακύκλωση

	Με ανακύκλωση	Χωρίς ανακύκλωση
Είδος μέσου	Χρεωστικοί τίτλοι (είσπραξη και πώληση + SPPI)	Μετοχές που δεν κατέχονται για εμπορία
Πώς προκύπτει	Υποχρεωτικά, από τα κριτήρια	Προαιρετικά και αμετάκλητα, ανά τίτλο
Στα αποτελέσματα	Τόκοι, απομείωση, συναλλαγματικές διαφορές	Μόνο τα μερίσματα
Απομείωση (ECL)	Ναι	Όχι
Κατά την πώληση	Το αποθεματικό μεταφέρεται στα αποτελέσματα	Μένει στα ίδια κεφάλαια (π.χ. μεταφορά στα κέρδη εις νέον)
Στο παράδειγμα (κέρδος €10)	+€10 στα αποτελέσματα	€0 στα αποτελέσματα· τα €10 μένουν στα ίδια κεφάλαια

Η ανακύκλωση απαντά σε ένα ερώτημα: θα φτάσει ποτέ το κέρδος στα αποτελέσματα; Στους χρεωστικούς τίτλους ναι, στις μετοχές ποτέ.

ΔΠΧΑ 9 · ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις: επιμέτρηση

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις κατατάσσονται σε: (1) **αποσβεσμένο κόστος** και (2) **εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων**. Ειδικές οδηγίες υπάρχουν για: (α) συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης, (β) δεσμεύσεις για παροχή δανείου με επιτόκιο χαμηλότερο της αγοράς, (γ) υποχρεώσεις από μεταβίβαση στοιχείου ενεργητικού που δεν πληροί τις προϋποθέσεις παύσης αναγνώρισης ή με συνεχή εμπλοκή.

(1) Αποσβεσμένο κόστος

Κριτήρια

- Όλες οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, εκτός από όσες εμπίπτουν στις στήλες 2, α και β

Μεταγενέστερη επιμέτρηση

- Αποσβεσμένο κόστος με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου

(2) Εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων

Κριτήρια

- Υποχρεώσεις που διακρατούνται για διαπραγμάτευση
- Παράγωγες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις
- Όσες προσδιορίστηκαν αμετάκλητα κατά την αρχική αναγνώριση, όταν: (i) εξαλείφεται ή μειώνεται σημαντικά μια λογιστική αναντιστοιχία, ή (ii) μια ομάδα υποχρεώσεων (ή στοιχείων και υποχρεώσεων) διαχειρίζεται και αξιολογείται στην εύλογη αξία, βάσει τεκμηριωμένης στρατηγικής, με πληροφόρηση των βασικών διοικητικών στελεχών

Μεταγενέστερη επιμέτρηση

- Εύλογη αξία· κέρδη και ζημίες στα αποτελέσματα (η μεταβολή λόγω ιδίου πιστωτικού κινδύνου στα ΛΣΕ)

(α) Εγγυήσεις · (β) Δεσμεύσεις δανείου κάτω της αγοράς

Μεταγενέστερη επιμέτρηση — το υψηλότερο από:

- (i) το ποσό που προσδιορίζεται κατά το ΔΛΠ 37 (Προβλέψεις)
- (ii) το ποσό που αναγνωρίστηκε αρχικά, μείον τα σωρευμένα έσοδα που αναγνωρίστηκαν κατά το ΔΠΧΑ 15

(γ) Από μεταβίβαση χωρίς παύση αναγνώρισης

Μεταγενέστερη επιμέτρηση

- Η καθαρή λογιστική αξία του μεταβιβαζόμενου στοιχείου και της υποχρέωσης επιμετράται:
- στο αποσβεσμένο κόστος των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που διατηρούνται, αν το στοιχείο επιμετράται στο αποσβεσμένο κόστος· ή
- στην εύλογη αξία τους σε αυτοτελή βάση, αν το στοιχείο επιμετράται στην εύλογη αξία

04

Εφαρμογή: μετοχές σε FVTPL

Η ΑΛΦΑ ΑΕ αγοράζει, αποτιμά και πουλά μετοχές της ΒΗΤΑ ΑΕ σε τρεις διαδοχικές χρήσεις.

ΕΝΝΟΙΕΣ

Πραγματοποιημένα και μη πραγματοποιημένα κέρδη

Μη πραγματοποιημένα

Προκύπτουν από την αποτίμηση στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία του ισολογισμού, ενώ η επένδυση παραμένει στην κατοχή μας.

- Κέρδος: εύλογη αξία > λογιστική αξία
- Ζημία: εύλογη αξία < λογιστική αξία

Πραγματοποιημένα

Προκύπτουν μόνο όταν ο επενδυτής πουλήσει την επένδυση.

- Κέρδος: τιμή πώλησης > λογιστική αξία
- Ζημία: τιμή πώλησης < λογιστική αξία

Στους τίτλους λογαριασμών το «κέρδος από πώληση» εννοείται πραγματοποιημένο· το αποτέλεσμα αποτίμησης χαρακτηρίζεται ρητά.

ΑΛΦΑ ΑΕ · 18/12/2014

Αγορά της επένδυσης

Η ΑΛΦΑ αγοράζει 5.000 μετοχές της ΒΗΤΑ ΑΕ προς €20, με σκοπό να τις μεταπωλήσει σε λίγους μήνες — άρα FVTPL. Καταβάλλει €100.000 μετρητοίς.

Ημ/νία	Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση
18/12	Επενδύσεις σε μετοχές (FVTPL)	100.000	
	Ταμειακά διαθέσιμα		100.000

Λογιστική αξία επένδυσης

€100.000

Επίδραση στα αποτελέσματα

€0

ΑΛΦΑ ΑΕ · 31/12/2014

Αποτίμηση στην εύλογη αξία: κέρδος

Κλείσιμο χρήσης: η μετοχή της ΒΗΤΑ διαπραγματεύεται στα €22. Εύλογη αξία 5.000 × €22 = €110.000, έναντι λογιστικής αξίας €100.000.

Ημ/νία	Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση
31/12	Επενδύσεις σε μετοχές (FVTPL)	10.000	
	Κέρδη από αποτίμηση σε εύλογη αξία		10.000

Λογιστική αξία επένδυσης

€110.000

Επίδραση στα αποτελέσματα

+€10.000

ΑΛΦΑ ΑΕ · 31/12/2015

Νέα αποτίμηση: ζημία

Η ΑΛΦΑ κρατά τις μετοχές άλλη μία χρήση. Η τιμή υποχωρεί στα €21: εύλογη αξία €105.000, έναντι λογιστικής αξίας €110.000.

Ημ/νία	Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση
31/12	Ζημίες από αποτίμηση σε εύλογη αξία	5.000	
	Επενδύσεις σε μετοχές (FVTPL)		5.000

Λογιστική αξία επένδυσης

€105.000

Επίδραση στα αποτελέσματα

−€5.000

ΑΛΦΑ ΑΕ · 19/06/2016

Πώληση με πραγματοποιημένο κέρδος

Η ΑΛΦΑ πουλά όλες τις μετοχές έναντι €107.000. Η λογιστική αξία τους είναι €105.000.

Ημ/νία	Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση
19/06	Ταμειακά διαθέσιμα	107.000	
	Επενδύσεις σε μετοχές (FVTPL)		105.000
	Κέρδη από πώληση επενδύσεων		2.000

Λογιστική αξία επένδυσης

€0

Επίδραση στα αποτελέσματα

+€2.000

ΑΛΦΑ ΑΕ · ΣΥΝΟΨΗ

Το συνολικό κέρδος κατανέμεται σε τρεις χρήσεις

2014

+10.000

Αποτίμηση: 100.000 → 110.000

2015

−5.000

Αποτίμηση: 110.000 → 105.000

2016

+2.000

Πώληση: 105.000 → 107.000

ΣΥΝΟΛΟ

+7.000

= 107.000 − 100.000

Σε FVTPL τα αποτελέσματα κάθε χρήσης αντανακλούν τις μεταβολές της αγοράς, χωρίς να περιμένουμε την πώληση.

05

Άσκηση: μία αγορά, δύο κατατάξεις

Η ίδια επένδυση σε μετοχές, πρώτα σε FVTPL και μετά σε FVOCI. Τι αλλάζει στις οικονομικές καταστάσεις;

ΑΣΚΗΣΗ · ΕΚΦΩΝΗΣΗ

Επενδυτική εταιρεία αγοράζει μετοχές της ΑΛΦΑ ΑΕ

Στις 15/12/2014 αγοράζει 1.000 μετοχές της ΑΛΦΑ ΑΕ προς €57. Στις 31/12/2014 η χρηματιστηριακή τιμή είναι €58.

Σενάριο Α

Η εταιρεία σκοπεύει να πουλήσει τις μετοχές σε έναν μήνα.

Σενάριο Β

Στρατηγική, μακροχρόνια συμμετοχή· η εταιρεία επιλέγει αμετάκλητα FVOCI.

Ζητείται για κάθε σενάριο:

1. Σε ποια κατηγορία ανήκει η επένδυση; Αιτιολογήστε.
2. Εγγραφές της 15/12 και της 31/12.
3. Παρουσίαση στις οικονομικές καταστάσεις της 31/12/2014.

ΣΕΝΑΡΙΟ Α · FVTPL

Το κέρδος αποτίμησης περνά στα αποτελέσματα

Κατάταξη: **FVTPL** — οι μετοχές αποκτήθηκαν για εμπορία, με σκοπό πώληση σε σύντομο διάστημα.

Ημ/νία	Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση
15/12	Επενδύσεις σε μετοχές (FVTPL)	57.000	
	Ταμειακά διαθέσιμα (1.000 × €57)		57.000
31/12	Επενδύσεις σε μετοχές (FVTPL)	1.000	
	Κέρδη από αποτίμηση (1.000 × €58 − €57.000)		1.000

Κατάσταση οικονομικής θέσης

Κυκλοφορούν ενεργητικό: Επενδύσεις σε FVTPL **€58.000**

Κατάσταση αποτελεσμάτων

Λοιπά έσοδα: Κέρδη από αποτίμηση **€1.000**

ΣΕΝΑΡΙΟ Β · FVOCI

Το κέρδος αποτίμησης περνά στα λοιπά συνολικά έσοδα

Κατάταξη: **FVOCI** — μετοχές που δεν κατέχονται για εμπορία, με αμετάκλητη επιλογή κατά την αρχική αναγνώριση.

Ημ/νία	Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση
15/12	Επενδύσεις σε μετοχές (FVOCI)	57.000	
	Ταμειακά διαθέσιμα (1.000 × €57)		57.000
31/12	Επενδύσεις σε μετοχές (FVOCI)	1.000	
	Αποθεματικό εύλογης αξίας (ΛΣΕ)		1.000

Κατάσταση οικονομικής θέσης

Μη κυκλοφορούν: Επενδύσεις σε FVOCI **€58.000**

Ίδια κεφάλαια: Αποθεματικό εύλογης αξίας **€1.000**

Κατάσταση συνολικού εισοδήματος

ΛΣΕ που δεν ανακυκλώνονται: Κέρδη αποτίμησης μετοχών **€1.000**

ΣΥΓΚΡΙΣΗ

Ίδια αξία επένδυσης, διαφορετικό αποτέλεσμα χρήσης

31/12/2014	Σενάριο Α — FVTPL	Σενάριο Β — FVOCI
Επένδυση στον ισολογισμό	€58.000	€58.000
Αποτέλεσμα χρήσης	+€1.000	€0
Λοιπά συνολικά έσοδα	€0	+€1.000
Συνολικό εισόδημα	**+€1.000**	**+€1.000**
Κατά την πώληση	Όλο το κέρδος στα αποτελέσματα	Μεταφορά εντός ιδίων κεφαλαίων, χωρίς ανακύκλωση

Η κατάταξη δεν αλλάζει την αξία της επένδυσης· αλλάζει το πού εμφανίζεται η μεταβολή της.

06

Μέθοδος καθαρής θέσης (ΔΛΠ 28)

Συμμετοχές 20%–50% με ουσιώδη επιρροή: η επένδυση ακολουθεί την καθαρή θέση της συγγενούς.

ΔΛΠ 28

Ουσιώδης επιρροή και μέθοδος καθαρής θέσης

Ουσιώδης επιρροή

Η δυνατότητα συμμετοχής στις αποφάσεις οικονομικής και επιχειρηματικής πολιτικής της εκδότριας, **χωρίς** έλεγχο ή από κοινού έλεγχο.

Τεκμαίρεται όταν ο επενδυτής κατέχει, άμεσα ή έμμεσα, 20% ή περισσότερο των δικαιωμάτων ψήφου.

Η μέθοδος σε τρία βήματα

1. Αρχική αναγνώριση στο κόστος κτήσης.
2. Προσθέτουμε το μερίδιο στα κέρδη (αφαιρούμε στις ζημίες) της εκδότριας — έσοδο στα αποτελέσματα.
3. Αφαιρούμε τα μερίσματα που εισπράττουμε — μειώνουν την επένδυση, δεν είναι έσοδο.

Το μερίδιο του επενδυτή στα λοιπά συνολικά έσοδα της εκδότριας περνά αντίστοιχα στα δικά του ΛΣΕ.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ · ΠΟΣΑ ΣΕ € ΕΚΑΤ.

Η Όμικρον ΑΕ αποκτά το 49% της Σίγμα ΑΕ

Τίμημα €490 εκατ. στις 01/01/2014. Καθαρά κέρδη της Σίγμα για το 2014: €300 εκατ. Μερίσματα που διανέμει: €200 εκατ.

Ημ/νία	Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση
01/01	Επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις	490	
	Ταμειακά διαθέσιμα		490
31/12	Επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις	147	
	Έσοδα από συγγενείς (49% × 300)		147
31/12	Ταμειακά διαθέσιμα	98	
	Επενδύσεις σε συγγενείς (49% × 200)		98

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ · ΚΙΝΗΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ

Υπόλοιπο επένδυσης στις 31/12/2014: €539 εκατ.

Επενδύσεις σε συγγενείς (€ εκατ.)

Κόστος κτήσης	**490**	Μερίσματα	**98**
Μερίδιο κερδών	**147**		

Υπόλοιπο 31/12/2014 **539**

Κατάσταση οικονομικής θέσης

Μη κυκλοφορούν ενεργητικό: Επενδύσεις σε συγγενείς **€539 εκατ.**

Κατάσταση αποτελεσμάτων

Έσοδα από συγγενείς **€147 εκατ.**

490 + 147 − 98 = 539

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ · 01/01/2015

Πώληση του 20% της επένδυσης

Η Όμικρον πουλά το 20% της επένδυσής της στη Σίγμα έναντι €100 εκατ.

Ημ/νία	Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση
01/01	Ταμειακά διαθέσιμα	100	
	Ζημία από πώληση επένδυσης	7,8	
	Επενδύσεις σε συγγενείς (20% × 539)		107,8

Λογιστική αξία πωλούμενου μέρους

$$20\% \times 539 = 107{,}8$$

Αποτέλεσμα πώλησης

$$100 - 107{,}8 = -7{,}8$$

Η εναπομένουσα συμμετοχή (80% × 49% ≈ 39,2%) εξακολουθεί να δίνει ουσιώδη επιρροή, άρα συνεχίζεται η μέθοδος της καθαρής θέσης.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ · ΣΥΝΟΨΗ

Ο λογαριασμός της επένδυσης σε συγγενή

Επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις

ΧΡΕΩΣΗ (+)	ΠΙΣΤΩΣΗ (–)
Αρχικό κόστος	Μερίδιο ζημιών
Μερίδιο κερδών	Μερίδιο μερισμάτων

Υπόλοιπο = κόστος + μερίδιο κερδών − μερίδιο ζημιών − μερίσματα

ΑΣΚΗΣΗ

Δέλτα ΑΕ: συμμετοχή 40% στη Λογισμική ΑΕ

Η Δέλτα ΑΕ καταβάλλει €1.800.000 για την απόκτηση του 40% της Λογισμικής ΑΕ. Κατά το πρώτο έτος η Λογισμική εμφανίζει καθαρά κέρδη €650.000 και διανέμει μερίσματα €450.000.

Ζητείται

1. Η εγγραφή αγοράς της επένδυσης.
2. Η εγγραφή του μεριδίου της Δέλτα στα καθαρά κέρδη της Λογισμικής.
3. Η εγγραφή είσπραξης του μερίσματος.
4. Το υπόλοιπο του λογαριασμού της επένδυσης στο τέλος του έτους.

ΛΥΣΗ

Εγγραφές και υπόλοιπο της επένδυσης

Ημ/νία	Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση
1	Επενδύσεις σε συγγενείς	1.800.000	
	Ταμειακά διαθέσιμα		1.800.000
2	Επενδύσεις σε συγγενείς	260.000	
	Έσοδα από συγγενείς (40% × 650.000)		260.000
3	Ταμειακά διαθέσιμα (40% × 450.000)	180.000	
	Επενδύσεις σε συγγενείς		180.000

Υπόλοιπο τέλους

€1.880.000

1.800.000
+ 260.000
− 180.000

07

Έλεγχος και ενοποίηση (ΔΠΧΑ 10)

Όταν ο επενδυτής ελέγχει την εκδότρια, οι οικονομικές καταστάσεις τους παρουσιάζονται σαν μία οντότητα.

ΔΠΧΑ 10

Πότε υπάρχει έλεγχος

Ο επενδυτής ελέγχει την εκδότρια όταν συντρέχουν **και τα τρία** στοιχεία:

1

Εξουσία

επί των δραστηριοτήτων που επηρεάζουν σημαντικά τις αποδόσεις της εκδότριας

2

Έκθεση

σε μεταβλητές αποδόσεις από τη συμμετοχή του στην εκδότρια

3

Σύνδεση

δυνατότητα χρήσης της εξουσίας για να επηρεάσει το ύψος των αποδόσεών του

Η συνηθέστερη ένδειξη: κατοχή άνω του 50% των δικαιωμάτων ψήφου και δυνατότητα εκλογής της πλειοψηφίας του ΔΣ.

ΟΡΟΛΟΓΙΑ

Βασικοί όροι του ομίλου

Όρος	Ορισμός
Μητρική	Οντότητα που ελέγχει μία ή περισσότερες θυγατρικές.
Θυγατρική	Οντότητα που ελέγχεται από άλλη οντότητα, τη μητρική.
Όμιλος	Η μητρική και όλες οι άμεσες και έμμεσες θυγατρικές της.
Συγγενής	Οντότητα στην οποία ο επενδυτής ασκεί ουσιώδη επιρροή, χωρίς να είναι θυγατρική ή κοινοπραξία.
Μη ελέγχουσες συμμετοχές	Τα ίδια κεφάλαια θυγατρικής που δεν αναλογούν, άμεσα ή έμμεσα, στη μητρική (παλαιότερα: «δικαιώματα μειοψηφίας»).

ΠΛΑΙΣΙΟ

Ποιο πρότυπο εφαρμόζεται πού

Πρότυπο	Αντικείμενο	Λογιστικός χειρισμός
ΔΠΧΑ 10	Ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις	Ενοποίηση θυγατρικών
ΔΛΠ 28	Συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες	Μέθοδος καθαρής θέσης
ΔΛΠ 27	Ατομικές οικονομικές καταστάσεις	Επιλογή: κόστος, ΔΠΧΑ 9 ή μέθοδος καθαρής θέσης
ΔΠΧΑ 9	Λοιπές επενδύσεις σε μετοχές και ομολογίες	AC, FVOCI ή FVTPL

Στις ενοποιημένες καταστάσεις τα περιουσιακά στοιχεία, οι υποχρεώσεις, τα έσοδα, τα έξοδα και οι ταμειακές ροές μητρικής και θυγατρικών εμφανίζονται σαν να επρόκειτο για **μία οικονομική οντότητα** — κάτι που δίνει καλύτερη εικόνα της συνολικής δραστηριότητας από τις ατομικές καταστάσεις.

ΠΛΑΙΣΙΟ

Οι στόχοι του ΔΛΠ 27 και του ΔΛΠ 28

ΔΛΠ 27 — Ατομικές οικονομικές καταστάσεις

Καθορίζει τον λογιστικό χειρισμό και τις γνωστοποιήσεις για επενδύσεις σε **θυγατρικές, κοινοπραξίες και συγγενείς**, όταν η οντότητα καταρτίζει ατομικές οικονομικές καταστάσεις.

Ατομικές καταστάσεις: εκείνες στις οποίες η οντότητα μπορεί να λογιστικοποιεί τις επενδύσεις αυτές στο κόστος, σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9 ή με τη μέθοδο της καθαρής θέσης.

ΔΛΠ 28 — Συγγενείς και κοινοπραξίες

Καθορίζει τον λογιστικό χειρισμό των επενδύσεων σε **συγγενείς** και τις απαιτήσεις εφαρμογής της **μεθόδου της καθαρής θέσης** σε συγγενείς και κοινοπραξίες.

Η επένδυση αναγνωρίζεται στο κόστος και προσαρμόζεται για τη μεταβολή του μεριδίου του επενδυτή στα καθαρά περιουσιακά στοιχεία της εκδότριας. Τα αποτελέσματα και τα ΛΣΕ του επενδυτή περιλαμβάνουν το μερίδιό του στα αντίστοιχα της εκδότριας.

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ · ΠΙΝΑΚΑΣ 8-7

Ενοποιημένος ισολογισμός: θυγατρική 100%

(α) Απαλοιφή της επένδυσης (150.000) έναντι των ιδίων κεφαλαίων της θυγατρικής (100.000 + 50.000). **(β)** Απαλοιφή του ενδοομιλικού γραμματίου (80.000) που η θυγατρική οφείλει στη μητρική.

Κονδύλι	Μητρική	Θυγατρική	Απαλοιφή Χ	Απαλοιφή Π	Ενοποιημένος
Αποθέματα	104.000	91.000			195.000
Γραμμάτια εισπρακτέα από θυγατρική	80.000	—		(β) 80.000	—
Επένδυση σε θυγατρική	150.000	—		(α) 150.000	—
Λοιπά περιουσιακά στοιχεία	218.000	138.000			356.000
Ταμειακά διαθέσιμα	12.000	18.000			30.000
Σύνολο ενεργητικού	**564.000**	**247.000**			**581.000**
Μετοχικό κεφάλαιο	176.000	100.000	(α) 100.000		176.000
Αποτελέσματα εις νέο	155.000	50.000	(α) 50.000		155.000
Βραχυπρόθ. υποχρεώσεις / Πιστωτές	43.000	17.000			60.000
Γραμμάτια πληρωτέα	190.000	80.000	(β) 80.000		190.000
Σύνολο παθητικού	**564.000**	**247.000**	**230.000**	**230.000**	**581.000**

ΕΡΩΤΗΣΗ

Γιατί τα ίδια κεφάλαια του ενοποιημένου ισολογισμού (176.000 + 155.000) δεν περιλαμβάνουν εκείνα της θυγατρικής;

Γιατί θα μετρούσαμε τα ίδια καθαρά περιουσιακά στοιχεία δύο φορές.

Η επένδυση της μητρικής και τα ίδια κεφάλαια της θυγατρικής εκφράζουν το ίδιο πράγμα. Απαλείφονται μεταξύ τους, και τα ίδια κεφάλαια του ομίλου είναι εκείνα της μητρικής.

ΚΕΡΔΗ ΟΜΙΛΟΥ

Κέρδη με μη ελέγχουσες συμμετοχές

Η Μητρική κατέχει το 100% της θυγατρικής Α και το 60% της θυγατρικής Β. Καθαρά αποτελέσματα χρήσης: Μητρική +€330.000, Α +€150.000, Β −€100.000.

Κονδύλι	**€**
Κέρδη Μητρικής	330.000
Κέρδη θυγατρικής Α (100%)	150.000
Ζημίες θυγατρικής Β (100%)	(100.000)
Ενοποιημένα καθαρά κέρδη	**380.000**
Αναλογούν σε μη ελέγχουσες (40% × −100.000)	(40.000)
Αναλογούν στους μετόχους της μητρικής	**420.000**

Η λογική

Η μητρική «σηκώνει» μόνο το 60% της ζημίας της Β.

330 + 150 − 60 = **420 χιλ.**

Το υπόλοιπο 40% της ζημίας αναλογεί στις μη ελέγχουσες συμμετοχές.

08

Θυγατρικές εξωτερικού (ΔΛΠ 21)

Πριν από την ενοποίηση, οι καταστάσεις θυγατρικής σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται στο νόμισμα παρουσίασης της μητρικής.

ΔΛΠ 21

Ποια ισοτιμία για κάθε κονδύλι

Κονδύλι	Ισοτιμία
Περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις	Κλεισίματος (ημ/νία ισολογισμού)
Έσοδα και έξοδα	Της συναλλαγής — στην πράξη μέση
Μετοχικό κεφάλαιο	Ιστορική, της απόκτησης
Σωρευμένα κέρδη	Των χρήσεων σχηματισμού τους

Η διαφορά μετατροπής

Οι διαφορετικές ισοτιμίες «σπάνε» την ισότητα του ισολογισμού.

Η διαφορά αναγνωρίζεται στα **λοιπά συνολικά έσοδα** και ανακυκλώνεται στα αποτελέσματα όταν πωληθεί η θυγατρική.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ · ΠΙΝΑΚΑΣ 8-10

Θυγατρική στην Ιταλία, μητρική σε δολάρια

Η Intel ενοποιεί ιταλική θυγατρική που απέκτησε το 2009. Υποθετικές ισοτιμίες: απόκτηση $1,35/€ · μέση 2009–2014, όταν σχηματίστηκαν τα αποτελέσματα εις νέο, $1,30/€ · ημ/νία ισολογισμού $1,20/€.

Κονδύλι	Ευρώ	Ισοτιμία	Δολάρια
Ενεργητικό	800.000 €	1,20	960.000 $
Μετοχικό κεφάλαιο	100.000 €	1,35	135.000 $
Αποτελέσματα εις νέο	200.000 €	1,30	260.000 $
Συναλλαγματικές διαφορές ενοποίησης (ΛΣΕ)			**(35.000) $**
Υποχρεώσεις	500.000 €	1,20	600.000 $
Σύνολο παθητικού	**800.000 €**		**960.000 $**

Οι συναλλαγματικές διαφορές ενοποίησης είναι το κονδύλι που προσαρμόζει το σύνολο υποχρεώσεων και ιδίων κεφαλαίων στην αξία του ενεργητικού. Εδώ το ευρώ υποτιμήθηκε έναντι του δολαρίου, άρα η διαφορά είναι αρνητική.

ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ

Λογιστικές μέθοδοι για μακροπρόθεσμες επενδύσεις

Είδος μακροπρόθεσμης επένδυσης	Λογιστική μέθοδος	Αντιστοιχία σήμερα
Χαρτοφυλάκιο ομολογιών και λοιπών χρεογράφων, καθώς και μετοχών σε ποσοστό κάτω του 20%, που θα κρατηθούν για μεγάλο διάστημα	Εύλογη αξία	ΔΠΧΑ 9: FVOCI ή FVTPL
Συμμετοχή 20–50% σε συγγενή εταιρεία	Μέθοδος καθαρής θέσης	ΔΛΠ 28
Συμμετοχή άνω του 50% στο μετοχικό κεφάλαιο του εκδότη	Ενοποίηση	ΔΠΧΑ 10
Ομολογίες που θα διακρατηθούν ως τη λήξη τους	Αποσβεσμένο κόστος	ΔΠΧΑ 9: AC (αν πληρούται το SPPI)

ΣΥΝΟΨΗ

Από το είδος της επένδυσης στη λογιστική μέθοδο

Είδος επένδυσης	Μέθοδος	Πού αναγνωρίζονται οι μεταβολές
Μετοχές για εμπορία	FVTPL	Αποτελέσματα
Μετοχές χωρίς επιρροή, με επιλογή	FVOCI	ΛΣΕ, χωρίς ανακύκλωση
Ομολογίες για είσπραξη ροών	Αποσβεσμένο κόστος	Τόκοι και απομειώσεις στα αποτελέσματα
Ομολογίες για είσπραξη και πώληση	FVOCI	ΛΣΕ, με ανακύκλωση
Συγγενείς (20%–50%)	Καθαρή θέση	Μερίδιο κερδών στα αποτελέσματα
Θυγατρικές (> 50%)	Ενοποίηση	Γραμμή προς γραμμή στις ενοποιημένες

ΠΗΓΕΣ

Μέρος των διαφανειών προέρχεται από

Pearson Education Inc. (2015). Διαφάνειες προετοιμασμένες από τον Coby Harmon, University of California, Santa Barbara και Westmont College.

BDO: διαφάνειες για την κατάταξη και επιμέτρηση χρηματοοικονομικών στοιχείων κατά ΔΠΧΑ 9.

PwC: διάγραμμα κατάταξης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων κατά ΔΠΧΑ 9.

Ν. 4308/2014, Παράρτημα Α· ΔΛΠ 21, 27, 28, 39· ΔΠΧΑ 7, 9, 10, 13.